



# HAAPASAARI

## Talvisota 1939-1940

Vänrikki (res.) Eero Kekki ja alik. Vesa Tuomala **LUONNOS KIRJOITUKSESTA**

Kesäkuu 2022

## *Suomen rannikkotykistö syntyi Pietari Suuren merilinnoituksesta*

Suursaarella ihmeteltiin alkusyksyllä 1904 Pietarista tulevia ja lännen suuntaan höyryäviä sotalaivoja. Eniten toki kiinnitti huomiota taistelulaivojen mahtavat silhuetit. Yli puolet Venäjän Itämerenlaivastosta oli siirtopurjehduksella Latviaan, Liepajan redille. Käynnissä oli Japanin-Venäjän sotaan liittyvä suuri laivasto-operaatio.

Tavoitteena oli purjehtia tuhoamaan Japanin laivasto ja siten muuttaa tappiolliseksi muuttunut sotaonni. Tässä ennen näkemättömässä laivastovoimassa oli kahdeksan taistelulaivaa, kolme rannikkopuolustuslaivaa ja yksi panssariristeilijä. Lisäksi mukana seilasti yhdeksäntoista hävittäjää ja kymmenittäin huolto-, korjaus- sekä ammuslaivoja. Hinaajia, raivaajia ja monia muita erikoisaluksia oli myös mukana suuri määrä. Liepajasta tämä laivasto lähti Amiraali Rozestvenskin komennossa kohti Japania 15. lokakuuta 1904.

Laivasto kohtasi Korean ja Japanin välisellä merialueella 26.-27. toukokuuta 1905 amiraali Togon komentaman Japanin laivaston. Taistelun tulos oli katastrofi Venäjälle. Muutamaa antautunutta laivaa lukuunottamatta koko laivasto upotettiin. Venäjällä ei tämän jälkeen ollut enää riittävästi laivastovoimaa Pietarin puolustamiseen.



*Tykki on 305 mm:n 52 kaliiperin venäläinen merikanuuna mallia Obuhov panssaroidussa tornissa kaksoisasennettuna (305/52 O2). Mäkiluodon linnake, SA-kuva, Sot.virk. Suomela*

Vuonna 1913 alkoi molemmin puolin Suomenlahtea massiivinen tykistölinnakeiden rakentaminen. Suomen puolella perustettiin jo täällä olevien asemien lisäksi linnakkeet muun muassa Utöön, Hiittisten Öroön ja Hangon Russaröhön. Porkkalan Mäkiluotoon rakennettiin erittäin tulivoimainen linnake, jota vastapäätä oli Virossa samanlainen järeä tykistökeskittymä.

Helsingin edustan saaria vahvennettiin ja Haapasaaren naapuriin Kilpisaarelle tehtiin nelitykkinen 152 mm Canet-patteri. Lavansaari ja Kannaksen Ino linnoitettiin voimakkaasti. Kaiken kruunasi Retusaarella, Kronstadtin kaupungissa oleva mahtava linnoituskokonaisuus.

Puna-laivaston poistuessa keväällä 1918 Suomesta, jäi rannikkotykistön sopimuksen mukaisesti aseisiinsa. Oli jo käymässä niin, että tätä ”romurautaa” oltiin sulattamassa, mutta kiitos eräiden kaukonäköisten upseerien niiden arvo viime hetkellä ymmärrettiin. Näistä Pietari Suuren linnoituksen aseista tuli Suomen rannikkotykistön aseistus 70-80 vuodeksi.

### *Rannikkotykistön kehitys*

Kenraali Vilho Petter Nenosta voidaan pitää kenttätykistön luojana ja kehittäjänä. Tämä koskee ampumamenetelmiä ja kaluston teknisiä asioita. Saman työn rannikkotykistössä teki suuren yleisön vähemmän tuntema Jussi Rikama (s.1895, k.1954).



*SA-kuva: Rannikkopuolustusupseeri eversti Rikama. Sot.virk. J.M. Wuorela*

Jo nuorena majurina sai hän 1920-luvun loppupuolella lähes vapaat kädet toteuttaa näkemyksiään ja uudistaa koko aselaji. Rikaman ja muiden RT-miesten työn tuloksena ”Pietari Suuren” tykit ampuivat jopa kaksi tai kolme kertaa pidemmälle kuin aikanaan Venäjän amukset. Vastaavaa kehitystä ei tapahtunut Puna-armeijassa.

Pitkälle ampuminen ei tosin riitä, tuli pitää saada osumaan maaliin. Tämän vuoksi myös tulenjohtomenetelmät uusittiin ja uudet viestiyhteydet rakennettiin – osumatarkkuus oli tämän jälkeen maailman kärkiluokkaa talvisodan alkaessa. Tämän sivun lähteenä on käytetty osin Ove Enqvistin ja Heikki Tiilikaisen ”Linnakesaaret”-tietokirjaa (Tammi 2014).

***Parhaiten rannikkotykistöä voi  
luonnehtia TARKKANA ja  
TUHO-/TULIVOIMAISENA aselajina.  
RT on terästä!***